

Vallentuna Friskola
ulla.eklund@vallentunafriskola.se

Rektorn vid Vallentuna Friskola
ulla.eklund@vallentunafriskola.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Vallentuna Friskola
i Vallentuna kommun

Tillsyn i Vallentuna Friskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Vallentuna kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Vallentuna Friskola besöktes av Skolinspektionen den 21 och den 24 januari 2014.

Fakta om skolan

Vallentuna Friskolan är en fristående grundskola som ligger centralt i Vallentuna. Huvudman för Vallentuna Friskola är Vallentuna Friskola AB, organisationsnummer 556573-6187. Skolverket godkände Vallentuna Friskola som en fristående grundskola för årskurserna 6-9 genom beslut den 3 januari 2002 (dnr 43-2001:1535). Vallentuna Friskola startade läsåret 2002/2003 och omfattar de årskurser som framgår av godkännandet. Vid tidpunkten för tillsynsbesöket har skolan 174 elever. Den övervägande majoriteten av eleverna har Vallentuna som hemkommun, men det finns enstaka elever som kommer från Täby eller Stockholms kommun.

Skolan leds av en rektor, tillika bolagets VD. Skolans specialpedagog, tillika förstelärare, har ledningsansvar för allmänt och särskilt stöd. Studie- och yrkesvägledaren har ansvar för antagningen till skolan. Båda samråder med rektor och ingår i skolans ledningsgrupp.

Kunskapsresultat

Årskurs 6

Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för läsåret 2012/2013 visar att nästintill alla av de elever som genomförde det nationella ämnesprovet i matematik nådde minst provbetyget E. Motsvarande andel för riket var 94 procent. Samtliga av de elever som samma läsår genomförde det nationella ämnesprovet i svenska uppnådde minst provbetyget E. Motsvarande andel för riket samma år var 95 procent. I ämnet engelska nådde nästintill alla av de elever som genomförde proven minst provbetyget E. Motsvarande andel för riket var 94 procent.

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2012/2013 nådde alla eller nästintill alla elever kunskapskraven i samtliga ämnen.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik för Vallentuna Friskola år 2013 var det genomsnittliga meritvärdet 225,7 poäng, jämfört med 213,1 poäng för riket. Under de senaste fem åren har meritvärdet på Vallentuna Friskola varierat mellan 200,2 poäng som lägst (år 2010) och 239,3 poäng som högst (år 2012). Ande-

len elever i årskurs 9 som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen läsåret 2012/13 var 92,0 procent, även detta är högre än i riket (77,0 procent).

Andelen behöriga elever till gymnasieskolans både högskoleförberedande program och yrkesprogram år 2013 var nästintill 100 procent. Motsvarande andel för riket var 86,5 procent för högskoleförberedande program och 87,6 procent för yrkesprogram.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att Vallentuna Friskolas elever generellt når goda resultat, såväl vad gäller att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås som resultaten på de nationella ämnesproven. Meritvärdet för elever i årskurs 9 och deras behörighet till gymnasieskolans högskoleförberedande och yrkesprogram är också höga. Skolinspektionen bedömer dock att skolan behöver vidta åtgärder inom ett par områden för att ge eleverna förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Tillsynen visar att kvalitetsarbetet behöver utvecklas. Lärarna och rektorn uppger att det i ämnesgrupper förs diskussioner kring elevernas kunskapsresultat. För att kunna vidta tillräckliga åtgärder krävs det att skolan utvecklar ett analysarbete av de samlade kunskapsresultaten i de ämnen där det finns nationella kunskapskrav.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste förbättra sitt arbete med att förmedla och konkretisera målen och kunskapskraven i alla ämnen. Eleverna behöver också ges större möjlighet till inflytande, framfört allt över undervisningens innehåll. Det är även av vikt att det finns personal med utbildning för den undervisning de ska bedriva och att eleverna i grundskolans alla årskurser får tillgång till studie- och yrkesvägledning.

Enligt rektorn och personal är skolan trygg och kränkningar förekommer sällan. Även de elever som Skolinspektionen samtalat med uppfattar skolan som trygg. Planen mot kränkande behandling behöver dock förbättras så att den uppfyller skollagens krav. Tillsynen visar även att elevhälsan behöver ta en aktiv roll i det förebyggande och hälsofrämjande arbete som omfattar mer generella insatser inriktade till alla elever på skolan.

Skolan har en fungerande organisation och rutiner för att ge särskilt stöd till elever som är i behov av detta. Tillsynen visar dock att det finns vissa brister i skolans åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång. Det framgår även att vissa elever som inte har undervisning i alla ämnen under en förhållandevis lång period har saknat beslut om anpassad studiegång. Slutligen behöver skriftliga bedömningar upprättas när en elev får ett icke godkänt betyg i ett avslutat ämne.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vallentuna Friskola att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 19 maj 2014** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.

Motivering

I läroplanen anges övergripande mål för utbildningen. Läroplanen innehåller även kursplanerna för grundskolan. I kursplanerna preciseras de långsiktiga målen för undervisningen i respektive ämne och kunskapskrav för godtagbara kunskaper och för de olika betygsstegen. Enligt läroplanen har skolan ett ansvar för att klargöra dessa mål för elever och föräldrar. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Vid intervjuer med elever framkommer att det skiljer sig mellan olika ämnen och olika lärare i vilken utsträckning målen i de enskilda ämnena, och därtill kopplade kunskapskraven, presenteras och förklaras för eleverna. Eleverna uttrycker att det är tydligt vad de ska jobba med på lektionerna, men arbetet kopplas inte till målen i kursplanerna och kunskapskraven i alla ämnen. De lärare som Skolinspektionen intervjuat beskriver att de i sina pedagogiska planeringar alltid utgår från målen i kursplanerna och att dessa, tillsammans med kunskapskraven, regelbundet diskuteras med eleverna. I intervjugruppen finns det dock enstaka lärare som uppger att de oftare skulle behöva koppla skolarbetet till målen och kunskapskraven för att tydliggöra för eleverna vilka mål de förväntas att uppnå och hur deras arbete kommer att bedömas. Att lärare behöver ta större ansvar för att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen framgår också av Skolinspektionens enkät där 12 procent av de svarande eleverna i årskurs 9 svarar att det stämmer ganska dåligt att deras lärare förklarar för dem vad de ska göra i skolarbetet så att de förstår samt att de vet vad de behöver kunna för att nå kunskapskraven i skolan. I samma enkät anger 29 procent av de svarande eleverna i årskurs 9 att de tycker att det är svårt att veta vad de ska klara av i skolan. Även enkätresultaten för vårdnadshavare till elever i Vallentuna Friskola antyder att information om målen behöver förtyd-

ligas. 22 procent av de vårdnadshavare som har svarat på Skolinspektionens enkät är inte nöjda med den information som lämnas till dem beträffande detta som deras barn ska göra i skolarbetet och ungefär samma andel efterfrågar mer information från skolan om vad deras barn ska klara av i skolarbetet.

Vid intervjun och i den verksamhetsredogörelse som inkommit till Skolinspektionen innan skolbesöket ger rektorn exempel på hur lärarna jobbar för att elever och föräldrar ska ha kännedom om mål och krav. Samtidigt uppger rektorn att detta visserligen kan utvecklas på skolan så att eleverna får tillräcklig information i alla ämnen och att informationen lämnas på så elevnära sätt att eleverna kan förstå.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete när det gäller undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande gällande undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

I intervjuer med elever framkommer att de får vara med och välja arbetsform och redovisningssätt. Däremot kan de intervjuade eleverna inte ge något exempel på möjligheter att vara delaktiga i planeringen av undervisningen för att kunna påverka dess innehåll.

Lärare bekräftar i intervjun att eleverna ges möjligheter till att påverka arbets-sätt och examinationsformer men uttrycker att elevernas inflytande över undervisningens innehåll är ett svårt område. Någon lärare beskriver att elevernas synpunkter samlas in via utvärderingar av undervisningen som sedan ligger till grund för planeringen av nästkommande arbetsområden. Enligt lärarna saknas det dock en samsyn på skolan beträffande utformningen av elevinflytandet.

Att elevinflytandet brister på skolan bekräftas i Skolinspektionens enkät där 39 procent av de svarande eleverna i årskurs 9 menar att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att elever får vara med och påverka på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter. Vidare anger 37 procent av eleverna i enkäten att de inte har inflytande över undervisningens innehåll. Även i personalenkäten har Vallentuna Friskola fått sämre resultat på arbetet med elevinflytande än genomsnittet för övriga medverkande skolor i kommunen och i riket. Rektorn uttrycker i intervjun att hon är medveten om att skolan måste utveckla arbetet med att ge eleverna möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll. I skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete, som innehåller utvecklingsområden för läsåret 2013/14, anges elevinflytandet som ett utvecklingsområde. Det preciseras dock inte vilka åtgärder skolan avser att sätta in för att eleverna ska ges möjlighet till inflytande över undervisningen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister avseende elevernas möjlighet till inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Särskilt stöd

Bedömning

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att åtgärdsprogrammen anger vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Se till att rektor fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.

Motivering

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmen ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av utarbetade åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammen är av varierande kvalitet. I flera av åtgärdsprogram framgår elevens behov och hur dessa ska tillgodoses. I vissa av åtgärdsprogrammen kopplas inte de insatser som skolan avser vidta till elevens behov. Till exempel framgår det att eleven är i behov av särskilt stöd i tyska men det framgår inte på vilket sätt skolan ska arbeta för att stödja eleven i ämnet. Samtliga åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av saknar information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Anpassad studiegång

Enligt skollagen får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp om det finns särskilda skäl. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Enligt skollagen ansvarar rektorn för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Beslut om enskild undervisning och anpassad studiegång ska enligt förvaltningslagen innehålla skälen till varför denna form av särskilt stöd är nödvändig.

I intervju med rektorn och representanter för elevhälsan framkommer att det på skolan finns elever som har anpassad studiegång. Av dokumentstudier framgår att dessa elever vid inskrivningen till skolans verksamhet bedömdes vara i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram har utarbetats. I ett av åtgärdsprogrammen anges en åtgärd som innebär att eleven ska delta i undervisningen i två ämnen. Av den dokumentation som finns kring eleven framgår vidare att elevens situation och kunskapsutveckling kontinuerligt har utvärderats och undervisningens omfattning har succesivt utvidgats till att omfatta allt fler ämnen. Dokumentationen innehåller dock inte något beslut om anpassad studiegång trots att eleven under knappt tre terminer inte deltagit i undervisningen i alla ämnen. Först efter denna tidsperiod har skolan upprättat ett beslut om anpassad studiegång för eleven.

Skolinspektionen har tagit del av beslut om anpassad studiegång och kan konstatera att det i vissa fall är svårt att utläsa vilka ämnen som eleven får undervisning i. I ett beslut om anpassad studiegång framkommer att "NN har anpas-

sad studiegång i ämnena geografi, historia, religionskunskap m.m.” Det framgår dock inte ifall eleven kommer att få undervisning i de uppräknade ämnena eller om dessa ämnen har anpassats bort helt eller delvis. Besluten innehåller inte någon motivering till varför anpassad studiegång är nödvändigt och inte heller i vilken omfattning studiegången har anpassats.

Skolinspektionen vill betona att ett beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Det är därför viktigt att beslutet tydligt anger vilka ämnen som ingår i den anpassade studiegången samt att eleven och vårdnadshavarna informeras om konsekvenserna av ett sådant beslut.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 9 och 12 §§, 29 kap. 10 § skollagen, 20 § förvaltningslagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Utarbeta skriftliga bedömningar av grundskoleelevernas kunskapsutveckling när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Motivering

Av skollagen framgår att en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ska ges i grundskolan om ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Enligt rektorn har skolan inte utfärdat några skriftliga bedömningar trots att det finns elever som saknat godkända betyg i avslutade ämnen vårterminen 2013.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

10 kap. 22 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet ledas och samordnas av rektorn. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn, enligt läroplanen, ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar ett särskilt ansvar för vissa utpekade områden i skollagen och läroplanen.

Enligt skollagen är det rektors ansvar att se till att det bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som består av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål).

Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

I intervjuer med lärare framkommer att rektorn följer upp undervisningen genom bland annat lektionsbesök och utifrån dessa observationer får lärarna återkoppling på deras arbete. Av lärarintervjun framgår dock att det finns brister i arbetet med utvecklingen av utbildningen. De anger att det i vissa hänseenden saknas en samsyn kring arbetet med att uppfylla de nationella målen. Exempelvis saknas det enligt lärarna samlade och övergripande diskussioner kring elevernas kunskapsresultat. Enligt lärarna aktualiseras inte de diskussioner som de för i ämnesgrupperna, till exempel kring elevinflytande, på skolövergripande nivå för att skapa en samsyn kring frågorna i hela personalgruppen. I samband med faktagranskningen uppger rektorn att tiden för en analys av elevernas kunskapsresultat på skolnivå är avsatt under vårterminen 2014. Då kommer det bland annat föras diskussioner med hela lärarlaget med avseende på bedömning och betygssättning samt skillnader i resultaten mellan ämnen, klasser, lärare och kön. Även elevinflytande uppges av rektorn utgöra ett prioriterat utvecklingsområde under läsåret.

Enligt rektorn utgår det systematiska kvalitetsarbete som bedrivs vid skolenheten från Skolverkets självskattningsverktyg (BRUK) som används i syfte att identifiera skolans utvecklingsområden. Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete som varken innehåller sammanställda underlag i form av betyg eller resultat i de ämnen och årskurser där nationella prov genomförs. Det finns inte heller beskrivningar och analyser av arbets- och lärprocesser. Istället finns det olika utvecklingsområden uppräknade utan att det görs någon analys av de bakomliggande orsakerna till de brister som skolan har identifierat och avser åtgärda. De planerade åtgärderna kopplas därmed inte till elevernas resultat och måluppfyllelse. Det är oklart i dokumentationen hur skolan identifierat utvecklingsområdena och ifall de åtgärder som avses vidtas är adekvata eller om andra åtgärder skulle behövas för att förbättra måluppfyllelse och verksamheten.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att det systematiska kvalitetsarbetet bygger på att olika delar av verksamheten regelbundet följs upp. Dessa uppföljningar ska sedan ligga till grund för skolans fortsatta planering och utveckling av utbildningen. Rektorn behöver vara den som driver och leder kvalitetsarbetet samt fattar beslut om hur det ska genomföras. Det är även rektorns ansvar att se till att det finns dokumentation som beskriver måluppfyllelsen. Hur förutsättningar och arbetsprocesser påverkat resultaten behöver framgå av dokumentationen. Framförallt är det viktigt att dokumentationen innehåller personalens gemensamma analys av vilka utvecklingsinsatser som enheten behöver genomföra för att uppfylla de nationella målen. En förutsättning är att det finns sammanställda underlag till exempel i form av betyg, nationella prov, intervjuer, enkäter, observationer, diagnoser och andra beskrivningar av arbets- och lärprocesser. För att kunna följa upp måluppfyllelsen behöver man även få svar på vilka följder organiseringen av undervisningen får för elevernas lärande och utveckling.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-6 § skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Personalkompetens**Bedömning**

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Redovisa en plan med konkreta åtgärder som ska vidtas för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Vid tillsynen framkommer att undervisning i ett antal ämnen, exempelvis i idrott och hälsa, slöjd, teknik, fysik och matematik bedrivs av lärare som helt saknar lärarexamen. Bland dessa finns både lärare som anställdes före och efter den 1 juli 2011. Beträffande de sistnämnda uppger rektorn att skolan inför varje ny termin utlyser de tjänsterna, något som dock inte gjorts inför vårterminen 2014.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister inom bedömningsområdet personalkompetens. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 13 § skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag samt 33 § lagen om införande av skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att alla elever på skolan har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att elevhälsan arbetar hälsofrämjande och förebyggande.

Motivering

Studie- och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Enligt prop. 2009/10:165 s. 659 är det huvudmannen som bestämmer hur kompetensen för detta ändamål ska ordnas.

Det framgår av de intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med elever, lärare och rektor att en studie- och yrkesvägledare tjänstgör 40 procent på skolan, det vill säga två dagar i veckan. Samtliga intervjuade grupper anger att studie- och yrkesvägledaren arbetar nära elever i årskurs 9 med insatser kopplade till gymnasievalet. I årskurs 8 kopplas studie- och yrkesvägledaren främst till den praktiska arbetslivsorientering (PRAO) som eleverna genomför. Det framkommer i tillsynen att några studie- och yrkesvägledande insatser inte riktas till elever i årskurserna 6-7. Varken studie- och yrkesvägledaren eller lärarna tar i dessa årskurser upp frågor kopplade till elevernas utbildning och yrkesval. Enligt lärare och rektor har studie- och yrkesvägledningen identifierats som ett utvecklingsområde för skolan och studie och yrkesvägledaren fått i uppdrag att utforma en plan för detta arbete.

Elevhälsan

Skollagen anger att det ska finnas elevhälsa i förskoleklassen och i grundskolan. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och främst vara förebyggande och hälsofrämjande.

Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt personal med specialpedagogisk kompetens för detta arbete. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan med elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Vidare framgår att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Det framkommer i tillsynen att elevhälsan på skolenheten består av skolsköterska, specialpedagog och kurator. Övriga funktioner, såsom skolpsykolog eller skolläkare, köps enligt rektor in från Vallentuna resurscentrum. Skolsköterskan beskriver att hon genomför individuella hälsosamtal och hälsokontroll, medan kurator ger samtalsstöd till elever i behov av det. Enligt uppgifter lämnade av rektor vid faktakontrollen deltar oftast både skolsköterskan och kuratorn i elevvårdssamtal med vårdnadshavare och i elevvårdskonferenser med personal. De medverkar även enligt rektor i skolans gruppstärkande förebyggande arbete. I intervjun med representanter för elevhälsan framkommer dock att deras roll i det hälsofrämjande och förebyggande arbete som riktar sig till

alla elever på skolan är obefintlig. Rektorn beskriver i intervjun att lärarna genomför olika insatser av hälsofrämjande och förebyggande karaktär, såsom undervisning om sex och samlevnad, men att elevhälsans särskilda kompetens aldrig används i detta arbete. Skolinspektionen vill understryka att elevhälsans främsta uppdrag är förebyggande och främjande arbete som ska bidra till att undanröja hinder för elevernas måloppfyllelse.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att inte alla elever vid Vallentuna Friskola har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Vidare framgår av utredningen att elevhälsan inte arbetar hälsofrämjande och förebyggande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till ett skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet som stöd för elevernas lärande.

Motivering

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Vid tidpunkten för tillsynen finns det ett bibliotek på skolan som i stort sett uteslutande innehåller skönlitterära böcker. Bibliotekslokalen används en och en halv dag per vecka för undervisning i textilslöjd, något som enligt rektorn inte begränsar tillgängligheten för eleverna. Enligt de intervjuade lärarna och rektorn finns det på skolan faktaböcker som är spridda i respektive ämnesinstitutioner och dessa medtas vid behov av lärarna till undervisningen.

Skolbibliotek utgör således inte en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Det befintliga skolbiblioteket uppfyller därmed inte de krav som framgår av författningarna.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att eleverna saknar tillgång till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 36 § skollagen

Huvudmannaskap och godkännande

Bedömning

Vallentuna Friskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Huvudmannaskap och godkännande.

- Säkerställa att skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen upprättas och att dessa lämnas på ett sådant sätt att de blir kända.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Information om rutinerna ska lämnas på ett sådant sätt att de blir kända. I förarbetena anges bland annat att det bör överlämnas till varje huvudman att bestämma hur klagomålshanteringen ska organiseras och hur informationen om klagomålsrutinerna ska lämnas. Rutinerna bör dock innehålla en intern ansvarsfördelning hos huvudmannen. För att det inte ska råda någon tvekan om vad rutinerna innebär ska de vara skriftliga. Rutinerna ska vända sig såväl till huvudmannens interna organisation som till barn, elever, vårdnadshavare och andra som vill lämna klagomål (prop. 2009/10:165 s. 309 och s. 673).

Av samtal med rektorn, tillika representant för huvudmannen, framgår att skolan saknar rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Vid introduktionssamtalet informeras elever och deras vårdnadshavare att de kan vända sig till rektor om de har klagomål. Då får även föräldrarna ett dokument för underskrift av vilket framgår att *"klagomål mot utbildningen görs till rektor som utreder och återkopplar till anmälaren"*. Skolan saknar skriftliga rutiner med en intern ansvarsfördelning som gör det tydligt dels för personal hur inkomna klagomål tas emot och utreds, dels för utomstående hur inlämnade klagomål kommer att hanteras.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister beträffande skriftliga rutiner för att framföra klagomål mot utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vallentuna Friskola AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 8 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Vallentuna Friskola en anmärkning.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Upprätta en plan mot kränkande behandling som uppfyller skollagens krav.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet.

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens plan mot kränkande behandling benämnd "*Likabehandlingsplan*". Av planen framkommer bland annat förebyggande åtgärder mot kränkningar och en handlingsplan med insatser vid akuta mobbningssituationer och vid kränkande behandling. Planen innehåller dock varken resultatet av föregående års åtgärder eller vilka konkreta åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning. Enligt rektorn, lärare och representanter för elevhälsan genomförs det inga systematiska kartläggningar på skolan för att identifiera behov av åtgärder i verksamheten. Det framkommer av planen att kuratorn vid behov gör kartläggningar av klasser med fokus på det psykosociala klimatet. Resulta-

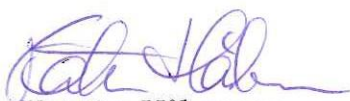
tet av dessa kartläggningar används dock inte som grund för de förebyggande åtgärderna i planen. Detta medför att dessa åtgärder är allmänt hållna och inte utgår från de specifika och aktuella förhållandena på skolan.

Med anledning av att skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever bedöms fungera väl bedöms bristerna i planen mot kränkande behandling som mindre allvarliga. Vallentuna Friskola AB tilldelas därför en anmärkning.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Katarina Håkansson
Enhetschef

Renata Grelak
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.